

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétiféle és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kóriratokat visszadásként
vagy megörzítésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 27.

Az inas nem állat.

Belényesen az ipar és kereskedelmi iskola igazgatója Farkas Traján nemeset és nagyot gondolt akkor, midőn a nagybőjt harmadik vasárnapján a katolikus és nem egyesült görög vallású iparos és kereskedő növendékeket oda vezette a gyónószékhez és az áldozáshoz. Bizonyára megható látvány volt, a nagyszámú iparos és kereskedő ifjuság tömeges megjelenése az Ur asztalánál.

Kívánatos, hogy a nagybőjt folyamán, de máskor is más ipariskolák igazgatósága is kövesse ezt a példát.

Miért?

Hát egyszerűen azért, hogy iparos ifjainkat elvégre kiemeljük abból a valóságos rabszolgai, sőt állati életből, amelyben őket szivtelen és tudatlan főnökök, rossz szülők, közönyös előljárók és nehéz életviszonyok tartják, hogy kész prédáivá tegyék őket a szociáldemokráciával kéréző zsidó igazgatóknak.

Micsoda borzasztó szellemi élet van a legtöbb műhelyben. Rémmegények, piszkos mesék, trágár dalok, kétértelmű, sőt nagyon is egyértelmű meg aljas tréfák, ezek képezik azt a szellemi kincset, melyet inasaink elsajátítanak. A segédektől meg a mesterektől szenvedett gorombaságok, otromba szidalmak és embertelen kintások azután befejezik a többit.

Az így elkínzott, elbutított gyermek aztán hiába panaszkodik szüleinek. Ezek

vagy nem mernek a mestereknek szólni, vagy maguk is ilyen légkörben nőve fel, azt mondják: »Hát fiam, tőrj, aki inas, nem született urnak. Így nőttem én is. Majd ha segéd leszel, te is így bánsz a kisebbekkel!« És a gyerek megnyugszik, hogy hát ez a világ folyása.

A közigazgatás minálunk egyáltalán nem szeret beleavatkozni semmibe, még amihez köze van is. Akárhány iparhatósági intézkedést láttunk, amelynek provokálását mester is, segéd is, inas is keservesen megbántak. Az életet kellene ismerni és ahhoz alkalmazni a jogszabályokat, csak hogy éppen megfordítva legyen s úgy marad a műhelybe került gyermek lelke vagy teljesen gondatlan, vagy pedig felbátorítva, sőt fellovalva az egyébképpen tisztességes gazda ellen.

A legkeservesebb elnyomója azonban az iparos és kereskedő ifjak szellemi életének maga az élet a maga nyomorúságaival. A szegénység megszoktatja a gyermeket a piszokhoz, a szennyhez, a rondasághoz. Nézzék csak mit és hogyan élnek azok az inasok. Nézzék csak azt az állati vacskot, melyben többen összebujva aludni szoktak. A piszok, az éhezés aztán alattomosává, tunyává és gonosszá teszi a gyermeket, akit elhalmoznak ereje feletti munkával, szidalommal, ütleggel igazságtalanul és lelketlenül.

Az ilyen viszonyok riasztják vissza fiainkat az iparos és kereskedői pályáktól. Hasztalan lamentálunk a középiskoláknak oda nem való elemekkel való

tulzsufoltsága ellen, míg az iparos és kereskedő tanoncok szellemi életének emelésére az egyház, állam és társadalom a magáét vaskézzel meg nem teszi, minden törekvés hiábavaló lesz, mely a gyöngébb tehetségű gyermekeket a középiskolából el akarja távolítani. Inkább lesz a mai ifju éhező proletár, mint gorombaságok között, állati módon félre-nevelt iparos, akinek éppen e miatt a goromba nevelése miatt sem modora, sem megjelenése nincs, s a maga fél-szegségeivel csak szánalmat ébreszt.

Örömmel legyen szabad megjegyez-nem, hogy ez nálunk Belényesen, nincs így. Farkas, főgimnáziumi tanár a vezetése alatt álló ipar és kereskedelmi iskolát a melléje adott kiváló tanerőkkel nemcsak színvonalra emelte, hanem a vallásoktatás és szentségekhez való járulás bevezetése és gyakori érintkezés által az ifjuságot az iskolákban társadalmilag is kellő színvonalra emelte, megtöltve azt önérettel és pályaszeretettel.

Amit megtehet egyik, azt megteheti a másik, azt megteheti minden iparos és kereskedőtanonciskolai igazgató. Az országnak csaknem minden nagyobb városában borzasztó viszonyok közt élnek az iparos inasok. Tegyük meg tehát az iparhatóságok és a közigazgatási közegek a magukét. Részeses, kibágó, goromba iparosoktól tessék elparancsolni az inasokat. Ha látni fogják ezek a Kbinába való alakok, hogy azt a növendéket az ő hitványságai miatt elveszít, ha emiatt munkaerő nélkül marad, akkor bizonyára

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

»Művészet és kenyér.«

Irtá: Dr. Némethy Gyula.

(Vége.)

Még csodálatosabbnak tűnnek fel a rettenetes árak, ha meggondoljuk, hogy a jelenlegi kritika Meissoniert egyáltalán nem helyezi magas helyre.

Különösen az arcképfestők, mint *Bouguereau*, *Carolus Duran*, *Bonnat*, *Benjámín*, *Constant* keresnek nagy összegeket. *Benjámín Constant*-t gyakran hitták Amerikába az új világ milliárdosai, hogy lefesse arcképüket. A párizsi idegenek között Munkácsy, vallásos képeivel nagy vagyont szerzett, a bajor arcképfestő *Lenbach* pedig portrait-ivel. Angliában a festők manapság bankárokkal versenyezhetnek. Kiszámították, hogy *Herkomer*, a nagy arcképfestő és *Burne Jones* a legendák festője elég hosszú időn át évente 250,000 frankot

szereztek, az egyik arcképeivel, a másik Arthur király legendáját ábrázoló festményeivel. Kartársuk *Sir John Millais* rajtuk is tultett. Ez a festő, ki *Ruskin* ösztönzésére 1851-ben egyike lett a prerafaeliták triumvirátusának, az üzletet az eszménnyel olyan ügyesen egyesítette, hogy ecsetje gyakran 500,000 frankot is hozott évente. Akárhányszor 50,000 frankkal fizették egy-egy arcképét. Ami geure-képeit, vagy tájképeit illeti, azokért még többet kapott *Frank Holl*, aki *Millais* előtt halt meg élete utolsó éveiben rengeteg jövedelmet szerzett. Egy barátjának, ki néhány héttel balála előtt látogatta meg bizalmasan megvallotta, hogy az utolsó 15 hónap alatt 36 arcképet festett. Darabja 15000 frank volt egyre másra. Egy esztendő tehát 540,000 frankot hozott.

Másik két festő, még most is élnek, *Orchardson* és *Alma Tadune* nemritkán 75000 vagy 100,000 frankért adják el egyes képeiket. Nem azért, mintha remekműveket alkotnának. Még Rembrant, vagy Runysalael nyomorúságos életet folytattak kincsek között ad-

dig, tisztesség adassék a jelen kitünő mestereinek, de igaz, hogy gazdagságuk másodrangú alkotások között ragyog. Milyen törvény szabályozza a kínálat és kereslet viszonyát a művészet birodalmában? Először is az ország gazdagsága, ahol a művészeti alkotások keletkeznek. Minthogy a szó-szoros értelmében vett szükségletnek nem felelnek meg, hanem fényjézési cikkek, első föltétel, nem hogy létrejőjenek, hanem hogy jól meg legyenek fizetve, az hogy sok fölösleges pénze legyen, amelyet olyan dologra lehet fordítani, amire az embernek nincs szüksége. Innen van, hogy a leggazdagabb városok egykor Firenze, Velence, Amsterdam, Anvers, Bruges, ma London, New-York, Párizs ezek a helyek, ahol legjobban megfizetik a képeket.

De ez még nem elég. Szükséges, hogy a *korvélemény* vagy a *divat* felkapjon egy-egy művészt, tehát, hogy ez megfeleljen valamely ideiglenes érzésnek, hogy hizelegjen az időpont izlésének.

Pénz és dicsőség leggyakrabban még éle-

Megbízható bevásárlási forrás: **Vasutasok szállító Tavasz** újdonságok angol szövetekben, blous és kostümi kelmékben, blous selymekben megérkeztek s rendkívüli olcsó árakban kaphatók.

Vászon és **fehértelmeink** jóságáról t. vevőink már meggyőződtek, azokban a választék megkészszerződött.

Áraink szolid olcsóságáról kérünk meggyőződést szerezni.

Telefon az egész megyére: 615.

Kenyeres és Engländer

divatáruhaza

1268. Szent László-tér 1. — Kossuth-utca — mellett —

összeszedi magát, vagy nem tart tanoncokat.

A papok megfogják magyarázni a szülőknek, hogy oly helyen, ahonnan a növendéket templomba nem eresztik soha, gyermekeiket ne tartsák; ugyancsak ők magyarázzák meg az iparosoknak, hogy vallási gyakorlatok nélkül inasaikban kigyókat és házitolvajokat nevelnek.

Az iparososztályt ma már éppen az a körültekintő gonddal és finomsággal kell nevelni, mint a középiskolai ifjúságot. Valamint a középiskolákban a gorombaság, a durvaság, szeretetlen és személyválogató magatartás éppen ellenkezőjét éri el annak, mint amit elérni akar, éppen úgy az ipariskolában, és nevelésben a legnagyobb szerencsétlenségek és balsikerek az iparosmesterek és segédek gorombaságaira és szeretetlen meg tapintatlan durvaságaira vezethetők vissza.

Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy erélyre és szigorra szükség nincsen. Dehogyan nincsen, nagyon is van. De a szigor és energia ne fajuljon el paraszt modortalansággá sohasem.

Az az iparos nevelje a maga inasát szerényen, sőt szegényen, de tisztán, táplálja őt egyszerű étellel, de eledel legyen az és nem állati táplálék. Ne terhelje túl munkával, ügyeljen szórakozásaira és szorítsa rá arra, hogy vallási köteleimnek eleget tegyenek és nekik való dolgokat olvassanak. Az így nevelt iparosok építették hazánk városait. A fegyelemhez szokott szorgalom és az Isten félelme tette tiszteltté a czéhek korában a magyar iparososztályt.

Nem elég csapás volt-e kisiparunkra a bennünket készületlenül találó hirteleni átmenet a gyáriparra? Hát most még amink megmaradt a régi idők tisztaságából, azt gondozatlanul magunk vessük oda a mesterek és munka-

adók ellen magas védelem alatt szabadon izgató hóhér forradalmár legényeknek?

Az az iparos tanoncz ép úgy önfeláldozásra és önmegtagadásra lesz utalva az életben, mint bármely más pályán. Ugy de önfeláldozásra, önmegtagadásra, becsületre, műveltségre, csak szeretettel, finomsággal és valláserkölcsiséggel lehet vezetni minden pályán küzdő ifju embert.

A régi slendriánizmussal és buta elfogultsággal tehát első sorban a nemzet gerinczének, az iparos és kereskedő osztálynak nevelésében kell szakítani.

Gedcon.

Szociális párt? Hányadik?

Olvastunk arról, hogy Achim András zászlót bontott. Mi van a zászlón? Azt már nem olvastuk s így nem is tudhatjuk mi a czélja? Milyen párt akar lenni, mikor van a Várkonyi-Bokányi-féle nemzetközi, Mezőfi-féle ujjászervezett s talán valamennyire nemzeti irányu, végül a keresztény és igazi hazafias irányu szociális szervezkedés? Lenne tehát az Achim alakítandó pártja a negyedik fajta szociális párt s valjon mind a háromból alakítandó s összetekolando negyedik: hazafias is, nemzetközi is; kereszténytelen radikális is? Vagy lehetséges még valamiféle változat s ha igen, mi hát?

Talán a dolog háttere nyújt ezen kérdésekre valami feleletet. Ezt a hátteret pedig az »Ország« így írja meg:

Achim már régen nem tagja az ujjászervezett pártnak, mely szerinte egy ember szerencsés vállalkozása. Achim szocialista sohasem volt, inkább képviselője volt az Alföldön megnyilatkozó tipikus elégedetlenségnek, mely a szocializmusban keres, de nem talál menedéket. Határozottan kiforrott elvei Achimnak nincsenek, a nép egyszerű fia ő, aki naivul hitt a szocialista vezérek azon tanában, hogy egyedül ők tudnak a népen segíteni. Ebben alaposan csalódott. Ahogy mélyebb bepillantást nyert a szocialista vezérek dolgaiba, azonnal látta, hogy az egész magyarországi szocialista mozgalmak élető rugója néhány embernek a kegyérért, pozícióért való marakodása. Neki ilyen existenzia nem kellett s ezért otthagya őket.

Nem is történt volna semmi különösebb dolog Achimmal, ha időközben az Abbázia-kávéház Eötvös Károly-asztaltársasághoz nem kerül. Ez az asztaltársaság ugrasztotta be Achimot egy új párt alakításába, mely elfoglalt pártállásánál fogva azonos Bánffy és Eötvös álláspontjával. Achim sohasem gondolt pártalakításra, rendületlen híve volt a koalíciónak. Időközben azonban báró Bánffy Dezső néhány hívével kilépett a koalícióból s ezzel egyszersmind minden hívét elvesztette. Így jött kapóra Achim, aki sehohsem lelte helyét.

Achim tehát a mai körülmények között Bánffynak, de különösen a kormánynak tesz szolgálatot azon elv hirdetésével, hogy először oldjuk meg a szociális kérdéseket, iktassuk törvénybe az általános választói jogot és csak aztán állítsuk helyre az alkotmányos rendet. Ily badarságokkal csak a hatalmi önkénynek, de nem a nemzetnek tesz szolgálatot. Más politikai viszonyok között még el lehetne ismerni egy mérsékelt paraszt szociális (és nem szocialista) párt létezését, de ma ennek semmi értelme és haszna nincsen és az alkotmányos rend visszatéréséig nem is lesz. Gyánussá teszi a paraszt-pártot az a néhány jól ismert »közéleti« férfi, akik minden új pártnál szerepelnek egy ideig. Ilyen pl. Kardhordó Árpád és még néhány terézvárosi kereskedő, akik mindenáron mandátumhoz akarnak jutni.

Mi keresni valójuk van ezeknek egy paraszt-pártban? És miért dirigálják a paraszt-pártot a Bánffy-párt klubjából, ahol minden hivatalos nyilatkozatot, sőt a pártprogramot is csinálják? Egyáltalán mit keres a paraszt-párt vezére állandóan Bánffy alvezérei között, akiket beajánl a népnek? Hogy ezt maga Achim is furcsának találja, annak az a bizonyítéka, hogy titokban tárgyal Várkonyi pártjával. Achim így cseberből vederbe esik és ha eddig Mezőfi, ezentul Várkonyi és Boros eszköze lesz. Ha Achim tényleg megcsömörött a szocialistáktól, akkor bevárhatta volna a nemzeti küzdelem eldöntését, az alkotmányos rend helyreállítását és aztán, ha erre képeséget érez, megalakíthatta volna a paraszt-pártot, amely szocialista jelszavak és izgatás nélkül esetleg használhatott volna a népnek. Így azonban csak eszköz lesz Achim egyes talajt vesztett stréber kezében.

Igy hát »csak vigyázni tessék«. Vagy be nem ugrani Achim cseberbe-vedrébe, vagy még inkább kirántani Achimot is ezekből s keresztény hazafias irányban terelni a szervez-

tükben özlött körül másodrangú művészeket. Így a XVI. században *Franz Floris* évente 100 forintot keresett. A XVII. század elején virágzott jezsuita festő, *Daniel Feghers Drange* hercegétől, egy kis képéért tömör arany olvasót kapott 3000 forint értékben. *Antonio Moro*, ki a XVI. században IV Fülöp barátja volt, három herceg képéért Portugáliában 600 aranyat kapott. Egy-egy portait rendes ára 100 arany volt. Hasonlóképp *Lucas de Leyde*, *Primiccio*, *Antonio de Monfort*, *Bernini*, *Lamfrans*, *le Rono*, *Schorel*, *Ferome*, *Kock*, *Guillanne Key*, kik bizonyára másodrangú művészek voltak, életükben nagy becsületnek örvendtek, s igen irigylendő anyagi helyzetben éltek. Nem a tehetség teszi gazdaggá életükben a művészeket, hanem a divat.

A divat nagyon változó, de vannak az izlésnek bizonyos köznapiságai, amelyek a tömegnél minden korszakban feltalálhatók. Először is a művészi munka díja változik annak fajai szerint. Az arckép és a geure az, amelyeket mindig legjobban fizettek. Tehát az olyan fajta geure-festőművészek festményeit, mint *Meissonier*, *Alma Tadema*, *Decamps*, *Tortuny*, *John Millais* s a hollandiai festők. Továbbá az arcképfestők munkáját mint *Herkomer*, *Frank Holl Lenbach*, *Bonnat*, *Carolus Duran*, *Benjamin Constant*.

A legrosszabbul fizetett fajta volt mindig a tájfestészet. Egy *Ruysdael* vagy *Corot* soha nem kerestek annyit, mint egy jó geure vagy arcképfestő. Haláluk után egy-egy *Ruysdael*,

Hoblema, *Van der Velde*, *Romseau*, *Dupré Corot*, *Danligny*, *Diaz* műveinek értéke megtízszereződött vagy százszorozódott. Mindemellett ekkor se érte el a legjobban fizetett geure vagy portait képek árát.

Másik fajta a festészetnek melyet soha nem fizettek nagyon, tekintve a nagy időt, költséget, melybe a művészeknek kerülni, a történet, vagy legenda festés. Az ujak között az egyetlen *Burne Jonesra* lehet hivatkozni, mint aki egész vagyont szerzett össze csupa legenda festéssel. A többiek, még pedig a legnagyobbak, mint *Dolacnoin* vagy *Puvis de Charannes* csak nagy későn tudták eladni remekműveiket s akkor se valami nagy áron.

Végre valóságos meghatározó oka a képelemek magasságának a vetélkedés néhány tuczat ember között, kiknek vannak már helyeik kiakarják egészíteni gyűjteményeiket s egymást leakarják győzni a remekművek utáni versenyben. Így érték el a remekművek azon kolosszális árakat, melyekről fentebb megemlékeztünk. Ha ez a néhány tuczat ember elünnék a föld színéről, vagy tönkremenne a művészeti tárgyak teljesen konvencionális értéke egyszerre nevetéses tokra esnék le.

Kétségkívül minden ár egy kissé konvencionális, egy lokomotív ára épúgy mint egy szoboré, csak hogy mikor ez a konvercio meg egyezés milliók között jön létre, kiknek szüksége van valamely cikkre, elmondhatjuk, hogy valamely dolognak ez az általános kereslete, a kívánt dolognak bizonyos valódi értéket kölcsö-

nöz. Így elmondhatjuk, hogy egy lokomotívna vagy egy zsák buzának van bizonyos minimális értéke, melyen alul nem szállhat. Ellenkezőleg, mikor csak néhány ember kíván valamely dologt s ők is nagybárára csak vetélkedésből, az így származó értéket nem lehet komolynak vagy megbízhatónak tekinteni.

Hogy egy műtárgynak árfolyama nincs arányban annak valódiságos belső értékével azt legjobban bizonyítja az a tény, hogy ugyanazon festmény ára a nélkül, hogy maga megváltozott volna, változik s nagyon különböző becsléseken megy keresztül, aszerint, amint a idő mulik, vagy hogy minő gyűjteményekben foglal helyet.

Ott van például Rembrandt »hárfázó Dávidja«, melyet 1747-ben Hágában 108 frankért adtak el, 1900-ban pedig a hollandiai kormány 200.000 frankért, vagyis kétezerszer annyit vett meg Durant Ruel-től. Millet »fürdő nője« tíz év alatt 29100 frankról 4800-ra emelkedett (Sedlmeyer gyűjteményéből 1902. márcz. 16.); Corot »Paysage, souvenir d'Italie-ja« 3300 frankról 17000-re. Mikor Meissonier 1836-ban kiállította a »Sakkjátékosokat« 100 frankért adogatta el kis képeit. Például a »Le petit messager« ezen az áron kelt el. Azonban 1881-ben a »Coirassiers«-ért 400.000 frankot fizetett Secrétan. A »Le coup d'étrier« a Wilson árverésen 125.000 frankért ment 1881 márcziusában.

Cecampsnál ugyanezt tapasztaljuk. A »Józsefet testvérei eladják« képeért, melyet egy hollandiai amateur rendelt meg, a megrendelő rossz-

kedést? akkor Achim alakítandó pártja magva lehet egy egészséges konzervatív keresztény földműves pártnak.

A románok értekezlete.

Hétlőn a román közművelődési egyesület Nagyszebenben értekezletet tartott, melyen foglalkoztak *Kristóffy* tiltó rendeletével. *Sulutz* József elnök ajánlotta, hogy bár a rendeletnek nincs törvényes alapja, az egyesület ne tegye ki magát a kormány zaklatásának. Elhatározták, hogy a gyűjtést beszüntetik.

A politikai válság.

Akik hitek, reménykedtek, megint csalódtak. A koronatanács elmúlt és nemhogy jobbra fordította volna a helyzetet, hanem legnagyobb valószínűség szerint csak rontott rajta. A koronatanács eredménye -- ha ugyan ez is eredmény -- a választások elhalasztása.

A tegnapi történetében ez a legkiemelkedőbb s egyuttal legsomorubb momentum.

Részletes tudósításunk a következő:

A kormány Bécsben.

— Hivatalos jelentés. —

A Magyar Távirati Iroda jelenti Bécsből: A magyar miniszterium palotájában ma délután a magyar miniszterek bizalmas beszélgetésre gyűltek össze. A kabinet tagjait őfelsége a déli órákban fogja fogadni.

A magyar miniszterek bizalmas értekezlete körülbelül 12 óráig tartott. Az értekezlet után Fejérváry Géza miniszterelnök a Hofburgba ment, ahol őfelsége délután 12 órakor magánkihallgatáson fogadta. 1 órakor a magyar kabinet összes tagjai a Hofburgba mennek.

Bud. Tud. jelenti: *Fejérváry* miniszterelnök ma *Montecuculli* gróf tengerészeti parancsnok látogatását fogadta. Fél 11-kor az összes magyar miniszterek *Fejérváry* elnöklése mellett a magyar miniszterium Bankgassei házában minisztertanácsra ültek össze, mely kö-

zel 12 óráig tartott. 12 órakor *Fejérváry* a Hofburgba ment, hol őfelsége külön kihallgatáson fogadta. Délután 1 órakor a magyar kormány tagjai őfelsége elnöklése mellett minisztertanácsot tartottak. A jegyzőkönyvet *Mártonffy* Albin államtitkár vezette.

A magyar miniszterek nagy része valószínűleg még mai nap folyamán elhagyja Bécsset. *Fejérváry* még a holnap folyamán Bécsben marad.

A *Bud. Tud.* megczáfolja azt a hirt, mintha a kabinetben nézeteltérések volnának.

Bécsi hírek.

Bécsi távirat jelenti: Az a hír volt elterjedve, hogy [a mai koronatanács az új választással, adók a beszédével és az ujonczozással fog foglalkozni. A mai koronatanács azonban kizárólag az új választás kérdésével foglalkozott, amely a legnagyobb mértékben aktuális. Arról van ugyanis szó, hogy április 11-ig kiirható-e az új választás vagy nem? Hogy a miniszterek mit fognak a királynak ajánlani, csak kombinálni lehet, de bizonyosnak látszik, arról igyekeznek a királyt meggyőzni, hogy a helyzet szerintük nem javult meg annyira, hogy az új választásokat el lehetne rendelni. A döntés a királytól függ, ki valószínűleg ma nem fog dönteni, hanem fenn fogja tartani elhatározását, melynek a legrövidebb idő alatt be kell következnie.

A mai minisztertanács első sorban az új választások elrendelésével fog foglalkozni. Már most is egész bizonyosnak látszik, hogy az új választást a törvényes határidőben nem fogják elrendelni.

A mai tanácskozáson arról az államjogi formáról is fognak tanácskozni, amelylyel ezt a tényt, amely a törvénynyel és joggal ellenkezik, a nyilvánosság előtt behatóan meg fogják okolni.

Nagyon bizonytalan, vajjon a koronatanács már ma fog-e már dönteni az új vá-

lasztások dolgában és nem lehetetlen, hogy holnap újabb koronatanács fog összeülni. A király a mai tanácskozás után a közös minisztereket fogadja, legelső sorban *Pitreich* közös pénzügyminisztert fogja kihallgatni, hogy vele az ujonczozásról tanácskozzék.

A koronatanács.

A koronatanács eredményeként az uralkodó azon tagok fölfogása mellé állott, amely szerint a választások kiírása a törvényhatóságok ellenállása következtében fizikai lehetetlenség. Végleges döntés ugyan még nem történt, másrészt azonban bizonyos forrásból eredő hírek szerint nem írják ki április tizenegyig a választásokat.

Ami az adókat és ujonczokat illeti, a kérdést a kabinet tagjai Budapesten fogják tanácskozás tárgyává tenni, a megállapodásról aztán majd *Fejérváry* referál Bécsben a királynak.

A koronatanács egyébként délután 1 órától fél 3-ig tartott. A Burg előtt több ezer főnyi, javarészt magyarokból álló néptömeg várta az audienciáról jövő minisztereket. Tüntetés azonban nem volt. A néphullám mozdulatlan maradt.

A magyar palotában *Fejérváry* a sajtónak a következő kommunikét adta le: őfelsége, miután meghallgatta miniszterei véleményét fentartotta magának a további elhatározásokat. A miniszterelnök egyelőre még Bécsben marad.

A *Bud. Tud.* jelentése szerint *Hegedüs*, *Lányi*, *Toszt* délután 5 órakor Budapestre utaztak. A többiek is részben tegnap este érkeztek vissza, részben ma reggel érkeznek a fővárosba. *Fejérváry* pedig ma délelőtt külön kihallgatásra megy.

Egy verzió szerint a koronatanácsban nem a választásokról van szó, hanem a katonai kérdésről.

A hadsereg dezorganizációjáról forgalomba került híresztelések eljutottak a királyhoz is, aki kinos megdöbbenéssel értesült róluk. Most aztán az ujonczozásról kellett volna állítólag a koronatanácsnak határozni. A hadvezetőség az ujonczozást, akár erőszakos uton is elodáztatlan szükségletnek tekinti.

A koalíció értesülése.

Tegnap délután fél 2 órakor a Nemzeti Kaszinóban egyik ellenzéki vezérkritikus Bécsből azt az értesülést kapta, hogy a miniszterek a választások elhalasztása mellett foglaltak állást, a király pedig *Fejérváry* előterjesztésére jóváhagyta állásfoglalásukat.

A koalíciónak régi terve, hogy ha a választásokat kellő időben írják ki, a vezérbizottság újabb manifesztumot bocsát ki a nemzethez.

Vélemények a választásokról.

Andrássy Gyula gróft a *Zeit* tudósítója megintervjuolta a helyzetről. *Andrássy* kijelentette, hogy nem hiszi, hogy akadna komoly magyar politikus, akinek meggyőződése volna, hogy a választások kitolása ápril. 11-én túl törvénysértés nélkül lehetséges volna. A választások elhalasztásával ez esetben az alkotmányos sértés nyers jelenségével állnánk szemben. Bűn lenne ez a nemzet és a dinasztia ellen. Egyébként bármilyen későn lesznek is a választások, a koalíció majoritása föltétlenül izonyos. A törvény szentségét ugyanis többre

nak találván, visszautasította. Az orléáni herceg pár száz frankon vette meg, de már 1853-ban az orléanski hercegné gyűjteményének eladásánál 37.000 frankon kelt el Courbet »kecskeistállója« a Lepel Cointét árverésen 35000, a Secrétan-félen 76000 frankon ment.

Géricault képe »La Naufrage de la Méduse« mely most a Louvreba van, a festő életében nem kélvén senkinek, begöngyölve hevert a műterem egy szegletében; a művész halála után se lett kapós. Egy valaki ajánlott érte 1500 frankot azzal a barbár szándékkal, hogy darabokra vágatja s eladja tanulmányfejeknek az egyes részeket. Akadt még egy árverező s e remekmű ára nagy hajjal 6000 frankra emelkedett. Manapság több százezerre becsülik. 1850-ben Troyon nagy nehezen tudott egy képet eladni 25 frankon; manapság sajnálják Angliában, hogy a »Vallée de Touyes« képét 250.000 frankon meg nem vették.

Rihots, aki élete utolsó éveiben több ezer frankot visszautasított, melyet egy művéért fölajánlottak, valamikor boldog volt, ha száz soust kapott. *Fortuni* vízfestményei 1866-ban ujonnan 300 frankon keltek el; most, mikor egy kissé meg is fakultak, 3000 frankot is adnak egyért.

Ha pedig példát akarunk látni az áremelkedés skálájára, vegyük csak *Delacroix* »*Fi-anée d'Abydos*« képét; 1854-ben 470, 1885. 1270, 1859-ben 1350, 1882-ben 15000 frankot adták érte.

Olyanformán van tehát a dolog a festményeknél, mint a bornál, minél régiebb, annál értékeesebb, főleg, ha jó pincékben állott. A

pincék a híres gyűjtemények. Csakhogy a bor valóban változtatja ízét és illatát. A festmény ellenben nem változik, legföljebb, amennyiben még romlik, sötétedik idővel. Száz év múlva is egyáltalán nem változik többé. Értéke ellenben mégis változik. Világos tehát, hogy a festmény ára semmi arányban nem áll valóságos művészi becsével.

Ami a remekművek alkotóit illeti, kétségtelen, hogy legtöbben szegények voltak, sőt sokan nyomorogtak is közöttük. Ma is ritkaság az olyan festő, aki nagy vagyont gyűjt. Franciaország 22367 festője között elenyésző kisebbséget képeznek a gazdagok. Nálunk Magyarországon sem lesznek milliomosok a festők. Igaz, hogy nálunk még kevésbé tudnak gyűjteni, vagy félreteni, mint a külföldön, ahol a takarékoság, a jövőről gondoskodás még általában tücsök és nem hangyatermesztető művészeknél is nagyobb, mint nálunk. A művész pályája tehát a legkockázatosabbak egyike, s a legtöbb csalódással jár. A festők egyik részére is el lehet mondani, hogy életükben üldözik, ölik őket, haláluk után pedig, érett megfontolás után, az emberi nem nagyobb dicsőségére szobrot állítanak nekik, mint a tranczia vers is mondja:

On les persécuté, on les tue,
Quitte, après un mur escamen,
A leur desser une statue,
Pour la gloire du genri humain.

kell tartani minden pártpolitikánál. Már pedig a törvényt az abszolutizmus sérti.

Igy Andrassy. Bécsi magyar körök értesülése szerint befejezett tény a választások elnapolása. A kormány hallani sem akar róluk, amíg a fölfogása szerint értelmezett — rend helyre nem áll. A kormány ma már nem azon gondolkodik, hogy elhalassza-e a választásokat, avagy nem csupán azon, hogy az elhalasztást mivel indokolja a nemzet előtt.

A N. Fr. Pr. szintén lehetetlennek, kivihetetlennek tartja adott körülmények közt a képviselőválasztást.

Meghívások a királyhoz.

Egy szenzációs estilap értesülése szerint a királyhoz legközelebb meghívást kapnak audienciára *Zichy Nándor gróf Széll, Csáky és Wekerle.*

A pénzügyminiszter nyilatkozata.

A N. Fr. Pr. Hegedüs pénzügyminiszter egy intervjúját közli. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy erőszakos adószedéstről, a törvényhozás által meg nem szavazott adók behajtásáról szó sincs.

A kormány pénzügyi helyzete amúgy is biztosítva van a bankok előlegei, valamint az önkéntes adófizetés által.

Botrány a pesti megyeházán.

Pestvármegye központi bizottsága Csapó alispán elnöklété alatt ülést tartott. Tárgy az 1907. évi választási névsor kiigazítása volt, de az ülés elején kifejlődött botrány miatt az ülés lehetetlenné vált. Az alispáni hivatal e kommuniket adta ki: Közp. biz. ma tartotta ülését. Jelen voltak: Bató Mihály, Agoraszó Tivadar, Dubraviczky, Szemere Huba, Gulner Gyula, br. Prónay Dezső stb.

Az ülés elején Prónay kijelenti, hogy Csapó nem jogosult az ülés összehívására; tiltakoznak ülés megtartása ellen.

Csapó alispán Gulner Gyulától akarva kivenni az esküt. Gulner maga akarta az esküt felolvasni, de a bizottsági tagok eskü alatt nem állottak fel. Ezért Csapó berekesztette az ülést és eltávozott. A bizottsági tagok ott maradtak és zajongtak. Csapó visszajött, kérte a bizottsági tagokat, távozzanak és legyenek türelemmel a jövő ülésig. Majd Gersich rendőrfelügyelő szólította fel őket távozásra. Csak Prónay és Szabó maradtak.

Prónay így szól Gersichhez:

— Hogy hívják?

Gersich bemutatkozott.

Prónay szintén. Sőt névjegyet is akart átadni, de Gersich nem fogadta el.

Majd kérdi Prónay, kinek megbízásából van itt.

— A királyi biztos megbízásából.

Prónay katonásan köszönt és távozott.

A nyitrai főispán.

Csillaghy György kormánybiztosnak a vármegye főispánjává történt kinevezését megyeszerte nyugodtan fogadták. Altalában azt hiszik, hogy a beiktatás rendben fog lefolyni. A beiktatás április 19-én lesz.

A marosvásárhelyi komisszárius.

Vozáry csendőrökkel távolítottatta el hivatalukból ifju *Ugron* Gábor tiszteletbeli főszolgabírókat és *Patrobán* István szolgabírókat.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Április 1. Püspökszentelés Nagyváradon.

Április 12. Megyei közigazgatási bizottság ülése.

Április 5. Kath. Liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. Liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, **hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek** hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **A tizedik patika ügye.** A miniszter *Hankovits* Ferencz peczeszöllői gyógyszerésznek engedélyt adott, hogy gyógyszerertárát Nagyváradra helyezze át. A gyógyszerertár már be is van rendezve, azonban nem lehet megnyitni, mert a hatóság kifogásokat emel a patika helyére nézve. Nagyon érdekes ez az ügy s érdemes vele foglalkozni. Világot vett, hogy milyen titkos rugók működnek már evek óta azon, hogy *Hankovits* ne kapjon gyógyszerertárra engedélyt, vagy ha már megkapta is az engedélyt, a gyógytár megnyitását lehetetlenné tegyék. Pár évvel ezelőtt sikerült megakadályozni, hogy a Bányasorral szemben, megyei területen házhelyet szerezzen a gyógytár részére. Az elmúlt évben a miniszter felhívására Nagyvárad város közegészségügyi bizottsága és tanácsa közszükségnek mondta ki a tizedik gyógyszerertárt, ez alapon, a közgyűlés határozatához képest a miniszter a gyógyszerertár felállítását *Gilányi-utcán* a *Pecze-hidjái*g, illetve ebben a városrészben engedélyezte. *Hankovits* Ferencz a mérnöki hivatal hivatalos, litografizott kimutatása alapján a *Gilányi-utca 1. számú házban*, amelyen ugyanezen tartalmu számjelző tábla volt kifüggesztve, gyógyszerertárát be is rendezte. Közben *Lessner Alfréd* gyógyszerész, aki mindent elkövetett az új gyógyszerertár felállítására ellen, beadványt intézett a városhoz, amelyben kifogásolta az új patika helyét. Mikor a megnyitási engedély kiadása céljából a hatóság helyszíni szemlét tartott, a főmérnök és főkapitány konstatálták, hogy az említett *Buksz-ház* nem *Gilányi-utcán*, hanem *Vámház-utca 4. szám* alatt van s téves azon kimutatás amelyben *Gilányi-utca 1. szám* alá van felvéve. A téves házszámtáblát is ezután cserélték ki. Ez alapon a főkapitány a gyógyszerertár megnyitására az engedélyt megtagadta. *Hankovits* Ferencz természetesen megfélebbezte ezen határozatot s egyuttal beadványt intézett a városhoz, amelyben az esetleges károkért a várost teszi felelőssé. *Rimler Károly* polgármester tegnap döntött a kérdés felett II-od fokban s a főkapitány végzését jóváhagyta. Így tehát *Hankovits* Ferencz most sem nyithatja meg már berendezett s hivatalosan is közszükségnek jelzett gyógyszerertárát. Az a kérdés már most, ki viselje a felelősséget azért, mert a hivatalos kimutatásban tévedés volt, amelyet a konkurrens patikus és páholy testvérei felhasználtak *Hankovits* ellen. Hogy itt nem egyszerű tényről, hanem az új gyógyszerertár lehetetlenné tételéről van szó, bizonyítja az is, hogy alig 50—60 méter távolságról van szó csupán, ami a verseny szempontjából ugy sem határoz. Különben *Hankovits*nak az utca ellenkező olda-

lán egészen a *Peczehidig* joga lett volna gyógyszerertárát fölláztatni, ami által még beljebb lett volna a városban az új patika. Ilyen körülmények között méltán megütközhetünk a város eljárásán, annál inkább, mert ha hiba történt, az csak a hivatalos tévedésre vezethető vissza. *Hankovits* bizonyára nem hagyja annyiban a dolgot s nem nyugszik bele a polgármester végzésébe, hanem orvoslást keres ott, ahol eddig sem sikerült a páholy befolyást érvényesíteni ellene. Akkor azután előáll a kérdés, hogy az esetleges károk ki téríti meg. A páholytestvérek nem, hanem a város adja meg az árát ennek az igazságtalan és erőszakos dolognak.

* **Az árvaszék és a miniszter.** Annak idején megemlékeztünk arról, hogy a megyei árvaszék oly kérelemmel fordult a belügyminiszterhez, miszerint az óriási munkahalmazt elvégezhetése, illetve gyorsabb lebonyolítása céljából a helyettes elnök mellé még másik két árvaszéki alelnöki állás rendszereztesse. A kérelem tegnap leérkezett a minisztertől, még pedig az árvaszékre kedvezőtlen elintézésel. A miniszter oly indokokkal utasítja el a kérelmet, hogy nem látja időszerűnek annak teljesítését.

* **Kossuth betegsége.** *Kossuth* Ferencz állapotában a javulás állandó jelleggel bír. Tegnap meglátogatták *Gaáll Sándor* és *Pisztóry Mór* volt orsz. képviselők.

* **Megyei közigazgatási ülés Nagycsütörtökön.** Mint illetékes helyről értesülünk, a jövő hó 4-én, mint a hó első szerdáján megtartani szándékolt megyei közigazgatási bizottsági ülés, közbejött akadályok miatt ápr. 12-ikére lett elhalasztva. Szokás szerint ha a bizottsági ülés a hó első szerdájáról elmarad a legközelebbi szerdán kellene megtartani. A jövő hó második szerdája április 11-ikére esik, mely nap tudvalevőleg nemzeti ünnep, azért az ülés 12-én, tehát csütörtökön lesz megtartva. Akkor pedig tudvalevőleg Nagycsütörtök van, ami talán van olyan, mint az áprilisi nemzeti ünnep. Nagyvárad városa éppen erre való tekintettel elhalasztotta e napról közgyűlését: a vármegye egy bizottsági ülést sem tudott elhalasztani?

* **Alaptalan támadás Fischer püspök ellen.** A mult napokban támadás jelent meg dr *Fischer-Colbrie Agost* kassai püspök ellen azon a czimen, hogy *Bubics* püspök távozása után is megtartotta esztergomi stallumát. E támadással szemben a Kassán megjelenő *Felsővidéki Szemle* közli a következő hivatalos adatokat:

A kassai püspökség bruttó jövedelme 118000 korona. Ebből az adó: 24.500 korona. *Bubics* Zsigmond püspöknek fizetendő nyugdíj 24.000 korona, *Bubics* Zsigmond püspök adójába fizetendő az *Eszterházy-nyugdíj* után 4000 korona, patronátusi terhek czimén évenként 5000 korona, a püspöki birtok gazdasági rendbehozására évenként fizetendő 4000 korona, a gazdasági személyzet fizetése 7000 korona, az udvari papság és szolgazemélyzet fizetésére 9500 korona, a régi javadalmi kölcsön törlesztésére fordítatuk 3000 korona, végül a *Bubics-féle* adósság törlesztendő 19.000 koronáig. Szóval a bevételből levonva a 100.000 koronányi kiadást, marad *Fischer Colbrie Agost* dr-nak, mint kassai püspöknek a saját személyére és háztartására évi 18.000 koronája. Hol van hát az a 82 ezer és hozzá még 30 ezer korona? Már most tessék azokat a terheket és köteleességeket a 18.000 koronából teljesíteni, melyek egy magyar püspökre hárulnak egyházi, kulturális, művészeti, tudományos, szociális téren.

* **Drágasági pótlékot kérnek.** A folyó évben Nagyvárad város alkalmazottainak drágasági pótlékot adott, azonban közülök kifelejtették a városi szőlőtelep két alkalmazottját. **Buday Károly**, a hegybírónál alkalmazott napidíjas és **Sztanyik János** telepvezetélér folyamodnak, hogy a drágasági pótlékot nekik is adja meg a város. Hihetőleg nem is fog elzárkózni a kérelem elől a város, már csak azért sem, mert két szegény emberről s igen csekély összegről van szó.

* **Korona.** A nagyváradai görögkatholikus püspöki megyébe kebeleztet sebesskőrösi erperi kerület papsága mult vasárnap, e hó 25-én tartotta tavaszi koronáját Nagybarádón **Laurán Pál** dr. révi esperes-plebános elnöke alatt. Az istentisztelet 9 órakor kezdődött, melynek fényét a nagybarádi dalárda szép énekével emelte, a nagyszámu hívősereg lelki épülésére. A kerületi papság mise előtt a töredelem szentsegéhez járult. Szent Vazul miséje alatt **Perényi Emil** nagybarádi plebános magvas, tartalmas predikációt tartott az utolsó ítéletről. A papság aztán a délutáni vecsernyét követőleg tartotta meg konferenciáját. A korona, amelynek tanácskozása természetszerűleg bizalmas jellegű volt, igen érdekes pontokat tárgyalt. Fontos ezek között az egyházmegyei hatóság tervezete a papi nyugdíj s a vele összefüggő kérdések szabályozása ügyében. A tervezet régóta észlelt hiányokon kíván segíteni. Különös érdeklődés kísérte a tárgysorozat egy másik pontját, ifju **Kliment János** beznyei plebános fölolvasását, amely a mai korszellemmel foglalkozott, kimutatva annak beteges kinövéseit egyrésztől, másrészt egészséges törekvéseit. Az értekezés második részében aztán a missiók szükségességét fejtegette meggyőző érvekkel.

* **Névmagyarosítás.** Deutsch Oszkár nagyváradai lakos nevét Darvas-ra, Fried Viktor nagyváradai lakos nevét Faragó-ra magyarosította.

* **A póttartalékosok családjaikért.** **Nadányi Károly** megyei törvényhatósági tag tegnap 857 koronát küldött be Biharvármegye alispánjának, a berukkolt póttartalékosok segélyre szorult családjaiknak felszámolására. **Miskolczy Ferenc** dr az összegből 840 koronát azonnal kiutaltványozott a főszolgabírónak, hogy ebből az első segélyt azonnal nyújthassák a segélyre szorultaknak. A fennmaradó 17 korona és a székelyhídi főszolgabíró által küldött 453 kor. 25 fillér, valamint a mezőgyáni képviselőtestület által e célra küldött 15 koronát, melyet a kimutatások beérkeznek a főszolgabírótól, azonnal ki fogja utaltványozni.

* **Kinevezések.** A király **Lestyánszky Sándor** miniszteri tanácsost földművelésügyi minisztériumi államtitkárrá; — **Fekete József** gyulai törvényszéki bírót a nagyváradai ítéltáblához bírónak; — a pénzügyminiszter **Erdős Sándor** nagyváradai adóhivatali gyakornokot a szekszárdi adóhivatalhoz adótisztte (ideiglenes minőségben) nevezte ki.

* **Áthelyezés.** A vall. és közokt. miniszter **Plessné Szilágyi Mária** nagybarádi áll. óvónót a nyirábrányi áll. óvodához jelen minőségben áthelyezte.

* **Új postaügynökség.** Biharvármegye Papmező községben Papmező elnevezéssel 1906. évi ápril. hó 1-én a postaügynökségekre meghatározott teljes működési körrel postaügynökség lép életbe. A postaügynökség postai összeköttetését a Papmezőről Dobrestre és vissza naponként közlekedő gyalogküdöncz járat után fogja kapni. A postaügynökség kézbesítési kerületébe Hegyes, Kosgyán, Lunkasprie, Papmező, Papmező-Kimpány, Papmező Szelistye,

Papmezővalány, Szitány és Spinus községeket osztotta be a postaigazgatóság, Spinus utolsó postája Dobrest. A lunkaspriei gőzfűrésztelep továbbra is a dobresti pthivatal kézbesítési kerületében marad. A postaügynökség ellenőrző postahivatala Dobrest.

* **Gyászrovat.** A nemzet napszámosságainak táborából a kérelhetetlen halál egyszerre két munkást ragadott ki. Az **Auspitz** magánintézetnek hosszú időn keresztül volt tanítóját **Simon** Abrahám izr. tanítót ma délután helyezik örök nyugalomra a Kert-utca 1 szám alatti gyászszobából. — **Paptamásiban** ugyanekkor helyezik örök nyugalomra **Varga Pál** ev. ref. kántortanítót. — **Popper József** nagyváradai vállalkozó e hó 27-én éjjel 2 órakor 59 éves korában meghalt. Temetése ma, szerdán délután 2 órakor lesz a Kaszárnya-utca 3. számú gyászszobából.

* **Röpiratok a megyén.** Biharvármegye tisztviselőinek tegnap beköszöntött a tavasz. Egy csomó zöldséget vitt a postás, mely **Kristóffy** politikájáról és egyéniségéről zengedez dicshimnusz. A zöldséget minden tisztviselő «vissza» megjegyzéssel látta el s annak további sorsát a megyei hajdura s a gyorspostásokra bízta.

* **Hol az igazság?** Ily című röpiratról vasárnap egy tréfás cikk jelent meg lapunkban, a melyre vonatkozólag most a szerző, **Kotz Zoltán** nyilatkozatot küldött be. Mielőtt a nyilatkozatot közölnék, ki kell jelentenünk, hogy a füzet szerzőjének nevét eddig nem közöltük, s hogy nem is állítottuk, mert nem tudhattuk, hogy neki ígérték-e 5000 koronát? Más embernek szólt az az 5000 koronás ígélet. Minthogy pedig a szerző egyenesen lapunkat kérte fel nyilatkozatának közzétételére, adjuk azt a következőkben:

Kijelentem a leghatározottabban, hogy «Hol az igazság» cz. füzetemet senki, antikatholikus czéltől, sehol fel nem mutathatta, azért senki 5000 koronát fel nem ajánlhatott, s az nem «bizonyos körök» intenczióiból készült s hogy a nevem senkinek, sem egyes személynek, sem bizonyos köröknek szolgálataiba oda nem adtam és hogy a füzetemet megírásánál idegen érdek nem befolyásolt, az meggyőződésomból fakadt.

Füzetemet megírásánál magasztos czél vezetett. Ebben a mai, Istent tagadó, materiális elmélettel telt világba czélom volt egy erős, támadhatatlan Isten létét bizonyító módot nyújtani.

Tudomásul vesszük a nemes czélt, ha a szerző állítja. Hanem azért nehéz lesz manapság valakivel elhítenni, hogy a reális, konkrét és absztrakt egy, kettő, három «erős, támadhatatlan, Isten létét bizonyító mód.» A lényeg az, hogy az absztrakt, konkrét és reális egy, kettő, három **Kotz Zoltán** ur meggyőződése. E meggyőződésében bizonyonnyal senki sem háborgatja.

* **Gyermekhulla a Pecében.** **Simon Ferenc** molmárinas f. hó 26-án a peceszőlősi Kusztoza malom felett ibolyát szedvén a Pecében, egy fagyalyban fennakadott zsákot pillantott meg. Kíváncsian halászta ki az erősen bekötött zsákot, melyben a legnagyobb rémületére egy 2-3 napos leánycecsemő hullát talált. A megrémült inasgyerek a színhelyre csődítette a malomszemélyzetet, kik bevitték a talált holttestet a peceszőlősi község házára. A vizsgálat megindult a lelketlen anya kézrekerítésére.

* **Ujabb sztrájk.** A nagyváradai munkások között egy idő óta erősebb mozgalom van; már most sztrájkba akar egy részük lépni s a higgadtabb és értelmesebb elemek igyekeznek lebeszélni őket most, amikor a hosszú tél után ugyis szükségben vannak a munkások, különösen az építési iparba vágó munkák körében. Ennek daczára, mint halljuk, az asztalosok ma, vagy holnap megkezdik a sztrájkot. A könyvkötők és a kárpitosok már sztrájkolnak. Az építő munkások és vállalkozók között nem jött létre az egyeszség, bár egy részük már nagyon

is várja, hogy mielőbb megkezdhesse a munkát. A munkások magatartása most érthetetlen. Az építők hajlandók ugy a bérfelemelést, mint a munkaidőre vonatkozó összes kívánalmakat teljesíteni, csupán azt kívánják, hogy a teljesített munkaminimumot biztosítsák. Tudják azt, hogy a fizetett összegért mit kívánhatnak meg a munkásoktól. Ez a legkevesebb, amit kívánhatnak. De a munkások ezt a feltételt nem akarják elfogadni, daczára, hogy ők szabnák meg a munkaminimumot. Vajjon mit szólnának azok a munkások, ha ők megfizetnék pl. egy kiló hus árát s csak 75 dekát kapnának érte. Ott vannak pl. a nyomdászok; a munkabért felemelték, de bizonyos ellenszolgalmány meg van határozva.

* **Névváltoztatás.** Spitz Zsigmond nagyváradai lakos vezetéknévét Végre változtatta.

* **A tébolyda önkéntese.** Tegnapelőtt este a budapesti főkapitányságon jelentkezett **Ponori Thewrewk István**, aki kérte a felvételét az örültek házába. A jelentkezőt megvizsgálták és konstatálták, hogy veszedelmes örült. Beszállították a lipótmezei tébolydába. **Ponori Thewrewk István** éveken keresztül Nagyváradon a tankerületi főigazgatóság hivatalnokak volt.

* **Óriási hóvihár** dühöngött tegnapelőtt Németországban. Strassburgban oly sűrűn esett egész napon át, hogy az utcái forgalom megszakadt. Bamberg környékén a vonatok nem tudtak közlekedni. Különben pedig a nagy hóvihár miatt nem jártak a közúti kocsik.

* **Letartóztatott hamiskártyások.** **Joanovits György** nagyikkindai lakos panasolja, hogy f. hó 24-én virradóra **Zabolszky Herman** kert-utcai cukrászdájában megjelzett makaó kártyával **Spingold Adolf** helynélküli pinczér, **Wasserstrom Izidor** alkalmazásnélküli utazó 246 koronát elnyertek. A nyomozás során beigazolást nyert, hogy a kártya, mely az asztalra kikészítve volt, tényleg megjelzett s ez alapon a bűnvádi eljárás folyamatba tétetett panaszos ellen is, akiről beigazolást nyert, hogy szintén hamiskártyás, e miatt a város területéről ki is tiltatott, az iratok a királyi ügyészséghez áttettek.

* **A multság vége.** **Szilágyi Mihály** helyi lakos görög katolikus székesegyházi főkantor és képezdei segédtanár vasárnap éjjeli egy óráig mulatott a Lóvásártéri **Csorba Miklós**-féle vendéglőben, még pedig csorba mellett. Egy órakor a cigányokat, névszerint **Puj Gyulát** és **Kálmánt** **Kolozsvári-utca** 4. sz. a lakására vitte, hogy tovább zajongjon a ricsaj. Itthon azonban **Szilágyi** hamarosan lefeküdt és elaludt. ellenben lakótársa: **Bretán László** átvette a házigazdai szerepét és reggeli 5 óráig nagyon vidám perczeket rögtönzött bor és muzsika mellett. A művészek távoztával **Szilágyi** is felébredt és csakhamar megállapította, hogy a nadrágja zsebében volt tárczájából egy kétfelétépett 100 koronás és egy vadonuj 50 koronás eltűnt. Hamarosan rendőrt futott és **Kiss Elek** rendőrrel ki sietett a cigányok madár-utcai (Külváros) telepére. Itt általános villásreggelizés zajlott ez időben. Mert **Puj Gyula** az elcsent 100 koronást **Sinkovitsné** német-utcai bodegájában 10 korona levonása mellett felváltotta és bevásárolt. Vett egy láda sört, töméntelen kolbászt és szafaládét. A pénzből megmaradt 30 koronát pedig feleségének adta át. A rendőrrel megérkezett káros meglehetősen kínos szenczációt keltett a vigan reggeliző cigányok között, de **Puj Kálmán** mégis jobbik eszéhez kapott és hamarosan előadta oształékát: a nála lapangó vadonuj 50 koronást. Az ezután lezajlott motozás eredménye volt a maradék 30 korona. A jeles művészek a két **Puj** fiu a rendőrség vendégszeretetének örvendenek.

* **Találtak** egy szörme boát. Atvehető a rendőrségen.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divat szöveit* mélyen leszállított árban *bocsátom áruba*. Kivánatra azon előnyt is nyujtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot *saját szabászati termében a legdivatosabb* fazonokban és remek kivitelben nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás útján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

Igazán csodálkozásunknak, meglepetésünknek kell kifejezést adnunk, ha végig nézzük az **Amerikai Áruház** most megérkezett **ujdon-ságait**, melyek óriási mennyiségben vannak ottan felhalmozva.

És egyes közzsönettel tartozunk, hogy 27%-an olcsóbban szolgál ki bennünket, mint bármely más üzletben.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: Lili. (Réty Laura vendég-szereplése.)

Csütörtök: Szobaleány. (Dentler nővérek fellépte.)

Péntek: A veréb. (Dentler nővérek fellépte.)

Szombat: Tavasz. (Dentler nővérek fellépte.)

Vasárnap: A legvitézbb huszár (premier.)

Boszorkányvár.

Szép idők is voltak azok, mikor még Székely Irén, a hütlenné vált primadonna ragyogtatta művészetét a Boszorkányvárban. Azt a frenetikus tapsot, amelyet a Bordallal aratott, azt a tomboló tetszést feledni nehéz, feledtetni még nehezebb. *Réthy* Laura ezt próbálta meg s a próba nem volt rossz Coralieja nem ragyogott, nem pompázott ugyan Székely Irén temperamentumával s gyönyörű hangjával, de azért egészen sikerült alakítás.

Hangja a magasabb fekvésű részekben egyszer kétszer erőltetettségre vallott ugyan; de a mi fő, a bordalba kétszeri megújrázást elég jól kibírt. Énektudása, játékbeli rutinja mindvégig uralkodott szerepén, mind a kettőn. Kettőn, mert a vendég művésznő Coralie mellett Verus szerepét is játszotta és énekelte, még pedig egyenlő sikerrel.

A kiséret azonban gyenge valami volt; egy napon nem is lehet említeni a régi szereplőkkel Sz. Nagy Imrének még legalább a tiroli pásztordala aratot tetszést. De már Székely hangja sehogy sem találta bele magát a darab lány zenéjébe s erőltetett komikum a szerep naiv tréfás voltát tette tönkre. A többi szerepben Bérczi, Krasznay, Bognár ügyeskedtek. *Anday* Terka énekszólója szokott hangicsálás volt.

Az énekkar az I. felvonásban csak zavart csinált, olyan összevissza énekelt. A III-ban aztán belejött s tetszést aratott.

Szentgyörgyi kitüntetés. A nagyváradi közönségnek régi, jó ismerősét, *Szentgyörgyi* Istvánt, a kolozsvári színház kitűnő magyar színvívését örökös színházi taggá nevezik ki. Szentgyörgyi Istvánban a legérde-
mesebb magyar művészt tisztelik meg az örökös tagsággal, amely annál több értékkel bír rá nézve, mert eleddig nem volt rá eset, hogy vidéki színház örökös tagot tisztelhesen

tagjai sorában. A színházi örökös tagság nem oly könnyű dolog, mint pl. napjainkban a kormánybiztosság; aminek jellemző bizonyossága az, hogy a szép multtal bíró budapesti Nemzeti színháznak is csak négy örökös tagja van még eddig: Jászay, Blaha Lujza, Ujházi és Vizváry.

TÁVIRATOK.

Legazemberezett főispán.

Budapest, márcz. 27. (Saját tud. táv.)

Dr D. G. kecskeméti ügyvéd 5 nappal ezelőtt a Váci-köruton a London-szálloda előtt találkozott Nagy Mihály szegedi főispánnal, aki két társával szemközt jött vele. A főispán köszönt az ügyvédnek, de az e szavakkal utasította vissza.

— Gazemberrel nem állok szóba.

A főispán nem szólt semmit, hanem követte az ügyvédet és a legközelebbi rendőr előtt igazolván magát, felszólította, hogy az ügyvéd nevét és lakását jegyezze fel. A rendőr megtette. Azzal a főispán nyomban Boda főkapitányhoz ment, ki soron kívül intéztette el az ügyet, még pedig a főispán kívánságára »közsendhaborítás« címén, mert a főispán ur nem akart becsületsértésért pert indítani. Az ügyvédet 100 koronára ítélte a rendőrség.

A román király jubileuma.

Budapest, márczius 27. (Saj. tud. távirata.)

Bukarestből jelentik, hogy Károly király 40 éves jubileumát elhalasztották, az ünnepséget szeptemberben fogják megtartani, de a kiállítás május 11-én megnyílik. A halasztás a király egészségének gyöngesége miatt történik.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Besnye. Köszönjük a tudósítást. Kész örömmel közlünk híreket a testvér egyházmegyéből — csak küldjék be idejében, akikre tartozik . . . Üdv.

KÖZGAZDASÁG.

A Triesti Általános Biztosító Társaság (*Assicurazioni Generali*) f. é. márczius hó 17-én tartott 74-ik közgyűlésen terjesztettek be az 1905. évi mérlegek.

Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1905. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 771.879,007 korona és 54 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 35,489,533 korona és 24 fillérre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 18.739,255 korona 98 fillérrel 209.076,662 korona 98 fillérre emelkedett.

A tűzbiztosítási ágban, beleértve a betörés-lopás elleni és tükörüvegbiztosítást a díjbevétel 14,429,413,117 korona biztosítási összeg után 23,671,911 korona 75 fillér volt, miből 8,903,497 korona 38 fillér viszontbiztosításra fordított, úgy hogy a tiszta díjbevétel 14,768,414 kor. 37 fillérre rugott, mely összegből 10,464,043 korona 40 fillér mint díjtartalék minden teherrel mentem jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló díjkötelezvények összege 94,667,902 korona 96 fillér.

A szállítmánybiztosítási ágban a díjbevétel kitétt 3,833,502 korona 39 fillért, mely a viszontbiztosítások levonása után 1,552,290 korona 37 fillérre rugott.

Károkért a társaság 1905-ben 30,285,711 korona 02 fillért folyósított. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kártérítéseket, a társaság alapítása óta károk teljesítésében 827,975,227

korona és 40 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki.

A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 26,999,096 korona 73 fillérre rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabály szerinti nyereségtartalék, mely 5,250,000 koronát tesz ki, az értékpapírok árfolyamingadozására alakított tartalék, mely a 3,729,624 korona 17 fillér külön tartalékkal együtt 19,206,875 korona 78 fillérre emelkedett, továbbá felemlítendő a 160,000 koronára rugó bétés követelések tartaléka és a 911,110 korona 50 fillérnyi ingatlan tartalék. Ezekon kívül fennáll még egy 1,471,110 korona 50 fillért kitevő tartalék, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlítsse.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elsőrangú értékekben vannak elhelyezve, az idei átutalások folytán 247,497,914 korona 42 fillérről 270,052,078 korona 64 fillérre emelkedtek, melyek következőképen vannak elhelyezve.

1. Ingatlanok és jelzálog követelések 43,258,594 korona 47 fillér; 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 21,221,765 korona 52 fillér; 3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök 1,354,419 korona fillér; 4. Értékpapírok 185,300,903 korona 34 fillér; 5. Tárca váltók 707,151 korona 55 fillér; 6. A részvényesek biztosított adóslevelei 7,350,000 korona — fillér 7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézet követelése, a hitelezők követeléseinek levonásával 10,859,244 korona 76 fillér; összesen 270,052,078 korona 64 fillér.

Ezen értékekből 58,5 millió korona magyar értékekre esik.

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, márcz. 27.

Buza okt. — — — —	16.82
Rozs okt.-re — — — —	17.12
Tengeri április 1906 — — — —	14 —
Zab ápr.-ra — — — —	13.64
Repcze aug.-ra — — — —	— —

Érték tőzsde.

Budapest, márcz. 27.

Oszták hitelrészvény — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — —	796.—
Leszámloló bank — — —	506.—
Rimamurányi — — —	525.—
Oszták-m. államvasuti részvény	670.—
Közuti vasut — — —	594.—
Vároi villamos vasut — — —	327.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 márcz. 27-én	
Magyar aranyjárdék 4% — — —	112.10
Magyar koronajárdék 4% — — —	93.78
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% — — —	89.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — —	94.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	96.50
Magyar gyermeknyorsorsjegy-kölcsön — — —	211.95
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — —	158.—
Oszták járadék papírban — — —	99.45
Oszták járadék ezüstben — — —	100.75
Oszták korona járadék — — —	117.75
Oszták járadék aranyban — — —	99.50
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	157.25
Oszták magyar bankrészvény — — —	16.30
Magyar hitelbank részvény — — —	785.25
Oszták hitelbank intézeti részvény — — —	668.25
Oszták magyar államvasuti részvény — — —	662.50
20 frankos frankos (Napolendor) — — —	19.11
Német birodalmi márka — — —	117.55
London vista — — —	240.50
Páris vista — — —	95.75
20 márkás arany — — —	23.48

A szerkesztőért felelős:

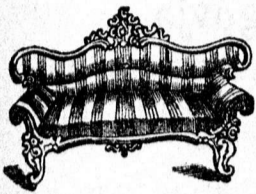
Dr. VUOSKIOS GYULA

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-,
szalon- és uri-
szoba berendezé-
sek, valamint az
egyebutordara-
bok a**Magyar Műbutorgyár**

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezé-
sek műipari vállalata, — Kívánatra tervek és
költségvetések.

Telefon 421 szám.

Triesti Általános Biztosító Társaság

(Assicurazioni Generali)

BUDAPEST, V., Dorottya-utca 10. szám.A »Közgazdaság« rovatban közöljük a Triesti Általános Biztosító Társaság
a legnagyobb, leggazdagabb és legrégebb biztosító intézetünkmérlegének főbb számadatait. *Teljes mérleggel a társaság mindekinek,
aki e célból hozzá fordul, a legnagyobb készséggel szolgál.*Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállítmány-, üveg-, betöréssel-lopás-
és harangtörés és repedés elleni biztosításokat. Közvetít továbbá: jégbiz-
tosításokat a „Magyar jég- és viszontbiztosító r.-t., valamint baleset el-
leni biztosításokat az „Első o. általános baleset ellen biztosító társaság“
számára.

A nagyváradai főügynökség:

Kurländer és Ullmann.**HÁASZ MANÓ** kézmű- és divatáruháza
NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején.**ÉRTEBITÉS.**Az összes tavaszi áruk megérkeztek, igazán
meglehető szép újdonságok minden cikkben.*Az árak a már ösmert olcsó szolid árak.*

1503.

Moskovits Farkas és Társa**„Első nagyváradai czipő és csizmagyár“**

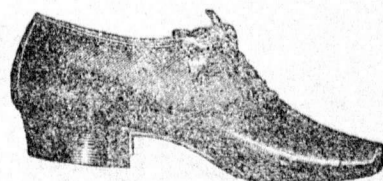
A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói

370 munkás és alkalmazott. Fiók gyártelep Budapesten. Tanoncz internátus 24 belakó, 18 bejáró tanoncz.

Készítünk kizárólag kézimunkával a legfinomabb s legtartósabb kivitelben:

franczia angol és
amerikai szabás sze-
rint s ezeket:férfi, női,
és gyermek- **czipőket, csizmákat**

eredeti gyári szabott árakon

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házunkban
(volt rendőrségi épület) kicsinybeni eladási
üzletünkben árusítjuk.Különleges lábbeliek. Katonatisztek. Gazdászok. Vasuti és posta-
tisztek. Csenedőrök és pénzügyőrök részére.

Hirdetés.

A »NAGYVÁRADI HITELBANK« részvény-társaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után 5%-os kamatot fizet.

Leszámitol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

Vezérszó: Minden darab szappan Schicht névvel tiszta és ment káros alkatrészeketől.
Jótállás: 25.000 koronát fizet Schicht György cégéig. Aussígnban bárkinek, aki bebizonyítja, hogy szappana a »Schicht« névvel, valamely káros keveréket tartalmaz.

SCHICHT - szappan!

(»Szarvas« vagy »kúlc« szappan)

Megtakarít pénzt, időt és fáradságot.
 A ruhát kimli és megóvja. 1227. b.

Minden ruha és mosási módszer részére legjobb és legolcsóbb.

Hőfehér ruhát ad. A színeket emeli, fénylővé és világossá teszi.

Vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden szappan »Schicht« névvel és a »Szarvas« vagy a »kúlc« védjeggyel legyen ellátva. Mindenütt kapható.

 A Korona- és Filler-bazárt teljesen áthelyezték szembe, a városi Bazár-épületbe, az Amerikai-áruház mellé.

Hol tombola-játékok, bál-legezők, kotillonok, álarczok - a legolcsóbban szerezhetők be, ugyszintén ajándék és dísz tárgyak, utazó-ládák és bőröndök, gyermek-játékok, gyermek-kocsik, reform-szekerek, mely egyszersmint tolokocsi is. Gumi különlegességek.

Teljes

tisztelettel:

FRISS és TSA KORONA- és FILLÉR-BAZÁR. Fő-utca, városi Bazár-épület. Telephon 130.

KERN ÉS PETROVICS

csemege, fűszer, pezsgő, bor, rum, ásványviz és vadkereskedése

Nagyvárad, Fő-utca. (Huzella M. céggel szemben).

Az arany kereszthez.

Legolcsóbb fűszer bevásárlási forrás.

Gazdasági-, kerti vetemény- és virágmagvainkat,

melyek legjobb és legfrissebb minőségben általunk felelősség mellett a legelőnyösebb napi áron bocsájtatik a n. é. közönség rendelkezésére, továbbá mindennemű bőjti czikkeink, u. m. páczolt, füstölt és olajos bel- és külföldi halak minden nemei, különféle sajtok, naponta friss tea-vaj és hidegen ütött lenmag-olaj

készletünket ajánljuk a n. é. közönség szives figyelmébe.

Kern és Petrovics

fűszer- és csemege-kereskedők Nagyvárad, Fő-utca.